

ORGANIZAREA ȘI FUNCȚIONAREA SISTEMULUI ADMINISTRATIV-FINANCIAR AL JANDARMERIEI ÎN PERIOADA 1918-1929

ORGANIZATION AND FUNCTION OF THE ADMINISTRATIVE-FINANCIAL SYSTEM OF GENDARMERIE IN PERIOD 1918-1929

ORGANISATION ET FONCTION DU SYSTÈME ADMINISTRATIF-FINANCIER DE GENDARMERIE AU COURS DE LA PÉRIODE 1918-1929

drd. Valentin IOAN¹

Abstract: *Organizarea și funcționarea sistemului administrativ-financiar din cadrul Jandarmeriei în perioada interbelică este un segment al istoriei acestei instituții foarte puțin cercetat ce oferă posibilitatea realizării unui succint studiu. Lucrarea aduce în atenție aspecte privind evoluția și organizarea serviciului de contabilitate, fondurile bugetare, drepturile bănești care se alocuau jandarmilor pentru diverse misiuni, activitățile pe care le desfășurau conform atribuțiilor stabilite de șeful ierarhic. Pentru identificarea acestor aspecte au fost consultate legislația în domeniul economic, dar și documente de arhivă din fonduri precum Inspectoratul General al Jandarmeriei deținute de Arhivele Naționale Istorice Centrale.*

Cuvinte cheie: jandarm, remunerație, contabilitate, cheltuieli, buget.

Abstract: *The organization and functioning of the administrative-financial system within the Gendarmerie during the interwar period is a segment of the history of this institution that offers the possibility of a brief study. The paper brings to attention aspects concerning the evolution and organization of the accounting service, the budgetary funds, the monetary rights allocated to the gendarmes for various missions, the activities they carried out according to the tasks established by the hierarchical head. For the identification of these issues, the economic legislation was consulted, as well as archival documents from funds such as the General Inspectorate of the Gendarmerie held by the Central National Historical Archives.*

Keywords: gendarme, remuneration, accounting, expenses, budget.

Résumé: *L'organisation et le fonctionnement du système administratif-financier au sein de la gendarmerie pendant l'entre-deux-guerres est un segment de l'histoire de cette institution qui est très peu étudié qui offre la possibilité d'une brève étude. Le document porte à l'attention les aspects relatifs à l'évolution et à l'organisation du service comptable, aux fonds budgétaires, aux droits monétaires alloués aux gendarmes pour diverses missions, aux activités qu'ils ont menées en fonction des tâches établies par le chef hiérarchique. Pour l'identification de ces questions, la législation économique a été consultée, ainsi que des documents d'archives provenant de fonds tels que l'Inspection générale de la gendarmerie détenue par les Archives historiques nationales centrales.*

Mots-clés: gendarme, rémunération, comptabilité, dépenses, budget.

¹ Universitatea „Ștefan cel Mare” din Suceava, Școala Doctorală de Științe Socio-Umane.

Acknowledgement: Această lucrare a fost realizată cu sprijinul proiectului POCU 125040, cu titlul: „Dezvoltarea învățământului terțiar universitar în sprijinul creșterii economice - PROGRESSIO”, proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 – 2020.

În noiembrie 1918, printr-un Decret-Lege are loc o schimbare a denumirii instituției din „Jandarmerie Rurală” în „Corp de Jandarmi”. Acest cadru legislativ aduce unele modificări în sectoarele economic și administrativ al acestei instituții de ordine și siguranță publică. Astfel, prin Decretul–Lege nr. 3276 din 5 noiembrie 1918 pentru organizarea Corpului Jandarmeriei, acoperirea cheltuielilor pentru întreținerea jandarmilor, pentru armament, echipament, îmbrăcăminte, remontă și indemnizație se aflau de asemenea, în sarcina statului și se treceau în bugetul Ministerului de Interne. Echipamentul și îmbrăcăminte erau stabilite prin decret regal. Județele și comunele rurale prevedeau în bugetele lor și sumele necesare întreținerii și chiria localurilor companiilor, plutoanelor, secțiilor și posturilor de jandarmi sume ce se dădeau Ministerului de Interne, care le trecea la bugetul de venituri și cheltuieli. Ministerul, în schimb, plătea aceste cheltuieli prin Corpul Jandarmeriei². În iunie 1918 în cadrul Statului Major al Comandamentului Corpului de Jandarmi exista Serviciul Administrativ ce era condus de un colonel. Serviciul cuprindea următoarele birouri: Biroul 1 Control care urmărea buna gestiune a banilor și materiilor tuturor regimentelor și unităților din subordine și a serviciilor de contabilitate a comandamentului, Biroul 2 Contabilitate în materii al Corpului și Biroul 4 Atelierul de Confecții³.

Sumele cu care comunele rurale contribuiau la întreținerea jandarmeriei se vor înscrie în bugetele lor respective și se vor depune în casa Statului⁴. Totodată a fost reglementat și Regulamentul Legii soldelor la unitățile de jandarmi care la art. 33 menționa că soldele, indemnizațiile, primele și fondurile necesare Corpului Jandarmeriei se prevăd în bugetul Ministerului de Interne și se administrează conform legii, statutului, legilor și regulamentelor administrației din armată. În ceea ce privește partea administrativă, comandantul Corpului Jandarmeriei repartiza fondurile bugetare și pe cele deschise regimentului de jandarmi. Ministerul de Interne, printr-un delegat al său, împreună cu intendentul controlor al corpului, se putea asigura oricând de existența și modul de întrebuințare al bunurilor și materialelor⁵. Și în art. 34 soldele și gradațiile cuvenite ofițerilor din Jandarmerie sunt cele prevăzute prin bugetul Ministerului de Interne și nu pot fi mai mici decât cele ale ofițerilor din celelalte arme, pentru același grad și vechime. Limita de vârstă prevăzută de legea ofițerilor, este aplicată și ofițerilor din Jandarmerie.

² Art- 32. Decret –Lege nr. 3276 din 5 noiembrie 1918 pentru organizarea Corpului Jandarmeriei.

³ Arhivele Naționale Istorice Centrale, fond *Inspectoratul General al Jandarmeriei*, d. 1/1893, f. 22.

⁴ Vasile Mihalache, Ioan P. Suciu, *Din Istoria Legislației Jandarmeriei Române*, Editura Societății Tempus, București, 1995, p.335.

⁵ Regulamentul Legii și Statutului Jandarmeriei Rurale.

Soldele ce se cuveneau reangajaților și gradelor inferioare erau următoarele:

	I Reangajare	II Reangajare	III Reangajare
Plutonier –major	140	160	180
Plutonier	100	110	120
Sergent instructor	70-80		

Pentru cei în termen situația era următoarea: sergent 30 lei,

caporal 27 lei,

soldat 24 lei.

Atunci când jandarmii erau concentrați pentru diferite servicii, li se dădea hrana necesară, fiind obligați să plătească din solda lor, câte 70 de bani pe zi, pentru jandarmii în termen și 1 leu pe zi, pentru reangajați. Pentru serviciile executate, în baza unor anumite ordine, jandarmii plutonieri, primeau indemnizații pe misii și transport, prevăzute de legea soldelor în armată și de regulament. Jandarmii, sergenții, caporalii și soldații aveau drept la misie de 0,50 bani pe zi. Pentru cheltuielile ocazionale cu inspecțiile obligatorii se plătea o indemnizație care se stabilea prin regulament. Dreptul la pensie pentru ofițeri era cel prevăzut de Legea pensiunilor militare⁶.

Efectivul bugetar al Corpului de Jandarmi la 1 aprilie 1920: 4 brigăzi, 9 regimente, un batalion independent (Moldova), 2 școli, un atelier de confecții, 30 de batalioane (dintre care 10 batalioane de instrucție), 122 de companii (dintre care 10 companii de depozit și 40 de instrucție), 237 de plutoane (dintre care 80 de plutoane de instrucție), 609 secții și 4415 posturi.

În aprilie 1921 Serviciul Administrativ de la Comandamentul Corpului se descentralizează prin înființarea serviciilor de intendență pe lângă fiecare brigadă de jandarmi, iar la Comandamentul Corpului de Jandarmi rămânea numai direcția și îndrumarea serviciului administrativ și ordonanțările⁷. Pentru stimularea personalului lucrător s-au acordat prime în bani în raport cu priceperea și sârguința fiecăruia, iar pentru menținerea puterii fizice s-a dat ca supliment de hrană $\frac{1}{4}$ pâine și slănină dimineața până la acumularea sumei de 6 lei de om pe zi. Din sumele încasate ca amortizări, s-au suportat și cheltuielile cu imprimarea ziarului „Cultura Jandarmului”⁸.

În martie 1927 au fost elaborate și puse în aplicare Instrucțiunile nr. 9627/1927 la administrația și contabilitatea unităților de jandarmi. Aceste instrucțiuni erau de fapt rodul unei experiențe de câțiva ani și aveau caracterul unui regulament al administrației contabilității unităților de jandarmi. Controlul și supravegherea

⁶ Mihalache Vasile op.cit, p. 328.

⁷ Nutu Ilie, Jandarmeria 1918-1940, Editura Cadrelor Didactice, Suceava, 2012, p. 49.

⁸ Arhivele Naționale Istorice Centrale, fond *Inspectoratul General al Jandarmeriei*, d. 1/1893, f. 54.

administrativă a unităților de jandarmi a fost una dintre preocupările de competență ale serviciului intendenței care a reușit printr-un număr redus de ofițeri verficatori să fie la curent cu verificările numeroaselor unități. În 1927 în urma studierii modalității de organizare a instituției jandarmeriei din alte țări, factorii de decizie au ajuns la concluzii precum: era necesar să existe cât mai mulți reangajați la posturi și cât mai puțini jandarmi în termen, trebuia să se reducă numărul de posturi și secții și trebuia să se facă selecționarea jandarmilor la angajare. Pentru punerea în aplicare a acestora s-a mărit bugetul pe anul 1928, numărul reangajaților a crescut de la 5.965 la 6.465 și s-a micșorat numărul jandarmilor în termen de la 26.042 la 23.042, urmând ca în fiecare an, treptat, să se mărească prevederile bugetare⁹. În anul 1927 s-a acordat o deosebită atenție echipamentului jandarmilor, aceștia au fost echipați în bune condiții, net superioare celor de trupă în termen de la armată.

Cu suma alocată s-a putut aproviziona întreaga cotă a părții anuale la unele efecte, iar la altele s-a distribuit în plus, cu scopul de a se scoate din serviciu toate efectele rămase de la armatele străine. S-au achiziționat 22.500 de căști de lac care au fost distribuite până la posturi. Unitățile au fost înzestrate cu harnașamente și vehicule¹⁰.

Din Registrul Istoric al Inspectoratului General al Jandarmeriei aflăm că la 1 ianuarie 1928 la conducerea Corpului de Jandarmi, se afla generalul de divizie Davidoglu Cleante, iar în cadrul comandamentului, în structura organizatorică exista Serviciul Intendenței unde funcționa un segment administrativ. De asemenea erau și ofițeri verficatori care erau împărțiți astfel capitan Niculescu Constantin la Regimentele 3 și 9 Jandarmi, Simionescu Marin la Regimentul 11 și Atelierul Comandamentului Corpului de Jandarmi, Rădulescu Ion la Regimentul 6 și Regimentul de jandarmi București, Ivanovici Sofronie la Regimentul 5 și 7, maior Stoianovici Ion la Secția II Echipament, maior Nițulescu Constantin la Secția IV Subzistență Intendență, sublocotent Pavel Dumitru la Biroul 4 foi drum, iar casierul corpului de Jandarmi era căpitan Dudescu Florian. Mai exista și personal diurnist format din colonel Leonida Al. (controlor special) ajutat de patru ofițeri verficatori la Regimentul 1-4 jandarmi¹¹. În ceea ce privește îngrijirea medicală a jandarmilor în anul 1928 s-a organizat un Serviciu Medical la Comandament, condus de un medic general activ, la brigăzi, regimente, batalioane de instrucție s-a început încadrarea cu medici militari activi, iar la companii de jandarmi s-au adus 2-3 reangajați sanitari care să meargă să viziteze în fiecare lună jandarmii de la posturi și secții. Pentru bunul mers al serviciului și pentru încadrarea unităților de jandarmi cu medici militari activi comandamentul a intervenit la Ministerul de Război ca să repartizeze medici militari activi absolvenți ai Institutului Sanitar Militar¹². Fondurile bugetare alocate pentru medicamente și pansamente erau insuficiente pentru procurarea celor necesare

⁹ Arhivele Naționale Istorice Centrale, fond *Inspectoratul General al Jandarmeriei*, d. 1/1893, f.54.

¹⁰ *Ibidem*, f. 58.

¹¹ *Ibidem*, f. 61.

¹² *Ibidem*, f. 54v.

deoarece toate bunurile se procurau din farmaciile private, astfel s-a dispus înființarea unui serviciu farmaceutic la Comandamentul Corpului, a unei farmacii și a unui depozit.¹³ Pentru o mai largă descentralizare, pe lângă sistemul delegării creditelor la regimente pentru solda ofițerilor, solda și hrana trupei în termen, comandamentul, prin instrucțiunile pentru aplicarea bugetului în anul 1928 a stabilit ca comandantii de regimente să aprobe diferite cheltuieli de la fondul de întreținere în limita sumelor fixate, pentru acoperirea tuturor nevoilor unităților. Se fixase în instrucțiuni cota parte cuvenită fiecărui regiment din creditele bugetare. Efectivul numeric al Corpului Jandarmeriei în anul 1928 era de 555 de ofițeri, 6.827 reangajați, 28.347 jandarmi în termen și 2.787 cai și 62 de boi. Din Ordinea de Bătăie din 1 ianuarie 1928 în cadrul Comandamentului Corpului de Jandarmi aflăm faptul că Serviciul Intendenței, condus de general Dobrescu Grigore, era compus din ofițeri verficatori.

La 1 ianuarie 1929, prin Ordinea de Bătăie a Comandantului Corpului de Jandarmi, la conducere a fost numit generalul de brigadă Constantinescu D. Gheorghe. Apare Serviciul Intendenței Comandamentului Corpului de Jandarmi condus de general Dobrescu Grigore și care era compus din Secția I Administrativă, Secția II Echipament, Secția IV Subzistență și Casieria, iar din 30 octombrie 1929, în conformitate cu art. 4 din Legea Jandarmeriei Rurale, prin Ordinul de Zi nr. 102, Inspectoratul General al Jandarmeriei Rurale s-a reorganizat, astfel că Serviciul Intendenței Jandarmeriei Rurale cuprindea Secția I Administrativă (Biroul 1 Verificatori, Biroul 2 Administrativ, Biroul 3 Subzistență, , Biroul 4 Foi de drum), Secția II Echipament (cu Biroul 5 aprovizionări, Biroul 6 cazarmare bibliotecă), Secția III Ordonanțare (cu Biroul 7 Scripte, Biroul Buget, Biroul 9 Casierie). Pe lângă acestea mai era înființat și Serviciul Controlului Administrativ.¹⁴

Odată cu intrarea în vigoare a noii legi din 1929 și a legii contabilității publice de la 1 ianuarie 1930 urma să se introducă contabilitatea în partidă dublă, iar gestiunea să se facă pe legiuni¹⁵. Mai târziu s-a creat Serviciul Contabilității în 1930 cu secția I Contabilitate în bani, Secția Contabilitate în materii și Secția III Buget-Ordonanțare. În teritoriu în cadrul legiunii de jandarmi exista sub-biroul contabilitate: bani, materii, cazarmare¹⁶. Conform prevederilor art. 52 din Legea de organizare a jandarmeriei, fondurile necesare Jandarmeriei Rurale se prevăd anual în bugetul Ministerului de Interne și se administrează conform legii de contabilitate generală a Statului. Soldele, accesoriile, indemnizațiile, gradațiile și drepturile de orice natură ale ofițerilor jandarmi sunt întocmai ca acelea prevăzute în legile și regulamentele militare. În afară de aceste drepturi, ofițerii confirmați definitiv în Jandarmeria Rurală, vor mai primi o indemnizație fixă lunară numită indemnizație de jandarm care se stabilea prin regulamentul legii pentru fiecare grad și vechime.

¹³ *Ibidem*, f. 54.

¹⁴ *Ibidem*, f. 73v-74.

¹⁵ *Ibidem*, f. 85.

¹⁶ *Ibidem*, f. 98-99.

Statutul Jandarmeriei Rurale din 1929 aducea și el unele completări privind drepturi, retribuții și diferite indemnizații ale jandarmilor. Ofițerul confirmat definitiv în jandarmerie, pe lângă drepturile de orice natură, ce i se cuvin conform gradului și vechimii sale, va mai primi o indemnizație fixă care va fi de 5% din salariul integral. Această indemnizație creștea automat cu 5% după fiecare patru ani de vechime. Ofițerii jandarmi confirmați definitiv și aflați în funcție la formațiunile teritoriale aveau dreptul la o indemnizație lunară de transport astfel:

Ofițerii în subordine la legiuni3.000 lei

Comandanții legiunilor mari.....6.000 lei

Comandanți legiunilor mici5.000 lei

Inspectorii și ofițerii superiori controlori.....10.000 lei

Inspectorul general și ajutorul său câte.....12.000 lei

Până la noua lege a salarizării, retribuțiile jandarmilor vor fi cele care erau prevăzute în tabelele A, B, C, D E care făceau parte integrantă din lege. Pe lângă salariul și accesoriile prevăzute în aceste tabele jandarmii mai primeau indemnizațiile prevăzute în articolele legii. Șefii de secție aveau dreptul la o indemnizație de deplasare de 150 de lei pe zi pentru inspecția efectuată. În caz de deplasare a unui jandarm în interesul serviciului, în afara teritoriului secției sau postului, jandarmul va primi misia regulamentară gradului corespunzător în armată. Studiind organizarea Jandarmeriei observăm că această compartimentare a serviciilor economico-administrative s-a păstrat o perioadă de timp.

Bibliografie

1. Arhivele Naționale Istorice Centrale, fond *Inspectoratul General al Jandarmeriei*.
2. Decret –Lege nr. 3276 din 5 noiembrie 1918 pentru organizarea Corpului Jandarmeriei.
3. Nuțu Ilie, *Jandarmeria 1918-1940*, Editura Cadrelor Didactice, Suceava, 2012.
4. Vasile Mihalache, Ioan P. Suciu, *Din Istoria Legislației Jandarmeriei Române*, Editura Societății Tempus, București, 1995.
5. Regulamentul Legii și Statutului Jandarmeriei Rurale.
6. Ioan P. Suciu, *Palatul Jandarmeriei Române* în Revista Jandarmeriei, anul VIII, nr.13-14, 1 iulie 1998.